

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravištvu »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petično vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Nravstvena policija.

Ne le telesni blagor soobčanov mora biti skrb županstev in občinskih predstojnikov; — skrbeti morajo, da vladajo v občini zdrave razmere tudi v drugem, moralnem oziru; da se prepreči vse, kar bi moglo biti v spodtikoinjavno pohujšanje.

Z ozirom na to morajo občinski predstojniki paziti, da vlada red v občini tudi glede нравnega zadržanja, zlasti na javnih prostorih. — Ne samo dolžnost, paziti na to, tudi dolžnost kaznovati imajo, zlasti pa brezobzirno poseči vmes zaradi spolnega zvajanja.

V področje нравstvene policije — v kolikor ne pridejo v poštev še druge okolnosti — spada javno beračenje. — To imajo županstva nalog prepovedati in povsod strogo nadzorovati. — Zlasti strogo morajo nastopati proti tujim beračem, še bolj pa proti delomrznim osebam, ki beračijo iz navade in lenobe, dasi bi lahko delali, pa tega nočejo. — Kako je treba nastopati proti takim osebam, določa zakon z dne 24. maja 1885 z ozirom na oddajo dotičnikov v prisilne delavnice in poboljševalne zavode.

Ena izmed posebno grdih razvad je pijanost in pijančevanje sploh. — Koliko bi tu morala storiti županstva že iz človekoljubja! — Tem več pa pa še, ker jim to nalaga dolžnost v smislu določil нравstvene policije. — Nadzorovati morajo županstva gostilne, zlasti pa žganjetoče. — Glede obrtno policijskih predpisov izvršujejo nadzorovalno dolžnost obrtna — oziroma politična oblastva.

Paziti morajo županstva, da se po vseh gostilnah posebno žganjetočih ravna po ukazu glede zapiranja lokalov. — Ti ukazi pa se ne tičejo samo gostilničarjev, krčmarjev in lastnikov žganjetočev, ampak tudi gostov. Izpolnjevati se morajo od vseh enako in ravnotako vsi enako nadzorovati.

Semkaj spadajo tudi ukazi in razglasi, s kterimi se prepovedujejo razne igre, zlasti hazardne

in prepovedani srečolovi. — Tudi niso dovoljene domače loterije z lastnim žrebanjem. — Taki razglasi se morajo po vseh gostilniških lokalih nalepiti; a to ni dovolj: gledati je treba, da se ukazi tudi izvršujejo.

Županstva izvršujejo glede pijančevanja policijsko oblast, imajo toraj tudi pravico kaznovati. — Županstvo sme kaznovati pijanca, ki se je pregrešil proti javni dostojnosti, ki je kakorsikoli kalil mir, red ali zabavo občinstva, tembolj če je bil komu v pohujšanje, ali sploh na javnih prostorih dal povod jezi, pritožbam itd., — z denarno globo od 2 do 200 kron, ali pa z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Prepovedane (hazardne) igre pa spadajo pod določila splošnega kazenskega zakona.

V takem slučaju mora županstvo naznaniti vsled prestopka ne le dotičnega gostilničarja, ki je trpel prepovedane igre v svojih prostorih, ampak tudi vse one osebe, ki so bile pri igri udeležene. — O vaditise morajo naravnost pri pristojnem sodišču.

Zaradi ložjega umevanja ali poznavanja prepovedanih iger — pipomnimo, da se zovejo hazardne igre vse one, pri kterih dobiček ali izguba nista odvisna samo od spretnosti igralca, ampak od slepe sreče in naključja. — Vsaka taka igra pa je prepovedana, ne da bi jih bilo treba navajati še imenoma.

V delokrog nadzorstva občinskih predstojnikov (županstev) spada dalje nadzorstvo nad vsemi gledališkimi in drugimi produkcijskimi priredbami slične vrste, — za ktere je treba koncesije ali sploh oblastvenega dovoljenja. — Med te priredbe spadajo — da omenimo nekatere posebej — razne takozvane „komedije“, panorame, kinematografi itd., — v kterih se vidijo tupatam res stvari, pri kterih mora poseči vmes — нравstvena policija. — Pri vseh takih podjetjih mora biti skrb županstev, da se ne žali čut dostojnosti in nravi z uprizoritvijo samo, in pa da

se ne kali red in mir, konečno pa že tudi, da se ne vprizarjajo priredbe ob prepovedanih dnevih (norma)

Za godbene priredbe in ples se je treba posebnega dovoljenja, ki se izda le proti plačilu licenčne pristojbine. — Vse plesne veselice in slične enake zabave morajo nadzorovati županstva sama, oziroma po svojih podrejenih organih.

Skrbeti morajo županstva nadalje, da se opuste ob nedeljah in praznikih vsa hrupna dela, da se kolikor mogoče omeji promet pri trgovini in obrti, — sploh opusti vse, kar bi utegnilo motiti božjo službo ali jo celo onečaščati.

Vsak nastop, kakoršenkoli in kjerkoli na javnih zbirališčih, ki bi bil v nasprotju s policijskimi določili, bodisi v gledališčih, na plesiščih, v gostilnah ali kavarnah itd., ki bi kalil red ali bil povod, da se je pregrešilo proti javni dostojnosti, da se je motila zabava občinstva ali sploh vzbujalo javno jezo ali celo pohujšanje, se kaznuje z redovno kaznijo od 2 do 200 kron ali pa z zaporom od 6 ur do 14 dni. — Pravico kaznovati imajo tudi v teh slučajih županstva.

Ob nedeljah in praznikih se mora ustaviti vsako javno delo (tudi pri javnih potrebah), če ni neobhodno in nujno.

Ob cerkvenih slovesnostih, ktere kakoli veroizpovedanja se mora ob glavni službi božji v obližju sveetišča opustiti vse, kar bi motilo ali oviralo bogoslužno opravilo. — Posebno se mora paziti na to pri cerkvenih sprevodih in procesijah in skrbeti, da se odstrani na trgih in cestah vse, kar bi utegnilo biti v izpodtiko ali pohujšanje.

Dnevi, ob katerih se ne smejo vršiti gledališke predstave so — kakor znano: Zadnji trije dnevi Vel. tedna, na praznik sv. Rešnjega telesa, in na Sveti večer 24. decembra. Na Velikonočno in Binkoštno nedeljo, ter na Sveti dan (25. decembra) pa se smejo vršiti predstave le v dobrodelne namene, toda le z dovoljenjem okrajnih glavarstev. Vse navedene dni se tudi ne smejo vršiti javni plesi. — Ostale zabave pa, kakor n. pr. koncerti in glasbene prireditve sploh, predstave i. t. d. pa se pod nobenim pogojem ne smejo vršiti zadnje tri dni Velikega tedna in 24. decembra.

Največ pohujšanja, pa tudi zla provzročča spolna nenravnost. — Ne le po mestih, žalibog tudi na deželi, po vaseh se gnjezdi ta nesreča. — Kar je najhujše pri tem, — nikdo se ne zgane, da bi stavil meje pohujšanju. Duhovščina se trudi in prizadeva, svari in uči, toda dalje ne more, ker nima zato moči in pravice ne! — Ali naša županstva ne vedo, da je njihova sveta dolžnost, tu poseči vmes? Iz lastne skušnje poznam osebno kraje in osebe na deželi, o katerih so mi pripovedovali to in ono, zlasti od onih žensk, katerih možje hodijo za kruhom po svetu, na Nemško, v Ameriko. — Poš-

teno misleči župani! — Tudi tu vas kliče dolžnost zakonov in postav, da posežete vmes! Pravico imate kaznovati ženske osebe, ki dajejo javno pohujšanje. — Če pa ne dosežete ničesar s kaznimi, ktere smete vporabljeni z ozirom na določbe predpisov o npravstveni policiji, in če se dotična oseba upira celo policijskim ukazom, treba jo je naznaniti kazenskemu sodišču, da to stori potem nadaljne korake.

Proti divjim zakonom (konkubinatom) je treba nastopiti takoj v začetku z vso strogostjo ter jih ločiti. Za ločitev takih divjih zakonov je mnogo sredstev; n. pr.

a) izgoni iz občine (na podlagi § 10. obč. reda), če eden del ali oba nista občana;

b) prepoved divjega zakona sploh z ukazom na takojšno ločitev obenem zapretnje z kaznijo;

c) razglasitev splošnega ukaza, veljavnega za cel obseg občine, obenem naj se zapreti tudi z denarno globo vsakemu, kdor bi se ne pokoril (na podlagi § 34. obč. reda);

d) v tem ukazu naj se zapreti s kaznijo tudi onemu, ki bi na kakoršenkoli način podpiral osebe, ki žive v divjem zakonu, ali jim dajal potuho;

e) ravnati se po določbah poselskega reda, na podlagi kterega morajo nadzorovati župani posle v svoji občini, toraj zlasti tudi v tem oziru, da se zabranijo med njimi taki divji zakoni, ki baš med posli niso nič nenavadnega.

Obisk in posečanje zabavišč, gostiln in krčm po otrocih in nedoraslih. — To zabraniti je seveda v prvi vrsti dolžnost starišev. — Ali koliko je zane-marjene mladine in pa take, ki nima roditeljev, oziroma jih ne pozna, a nima tudi zanesljivega varuštva.

Da, za mladino ni preskrbljeno dovolj niti v mestih, kdo bo zameril, če se ne skrbi dovolj na deželi? — Šola sama ne more biti vsemu kos; stariši, varuhi tudi ne morejo vedno in morda tudi nočejo. — Poseči mora vmes npravstvena policija oziroma izvršitelji: župani. Z ozirom na obisk raznih zabavišč in krčm od strani šoloobveznih otrok in učencev, opozarja ministerstvo za notranje zadeve na odlok naučnega ministerstva z dne 20. julija 1885, št. 14554, s katerim se zaukazuje, da se morajo šoloobvezani učenci tudi izven šole najstrožje nadzorovati. Odlok minsterstva notranjih zadev z dne 20. julija 1887, št. 2952 pa določa, da morajo v tem oziru politične oblasti in vsi podrejeni organi najkrepkeje podpirati šolsko nadzorstvo.

Če zahtevajo izredne razmere v posebnih časih kot potrebno, da se zabrani pristop v gotove kraje in izjemoma tudi otrokom, ki so že odrastli šoli, na razna zabavišča, v gostilne i. t. d., prepuščeno je krajevni policiji, da ukrene, kar je potrebno in stori primerne korake. — Pri tem je vpoštevati dekret dvorne pisarne z dne 14. maja 1843. zvez. 6:2, str. 119, ki vsebuje določila glede ponočevanja omladine in razširjenja nenravnosti. Splošnih določil, ki bi veljale za vse občine in kraje, ni mogoče že vsled tega izdati, ker so v raznih krajih različne razmere. —

Vsaka občina naj kot avtonomna oblast po lastni potrebi in po lastni previdnosti ukrene vse, kar se ji zdi potrebno in pravilno.

Na eno naj še opozorimo! — V mnogih krajih se dobe otroci, ki nadlegujejo ob cestah in potih ljudi z beračenjem, nemalokrat celo z vednostjo starišev. — To v нравnem (moralnem) oziru ni zdravo; s tem se otroci le pohujšujejo in navajajo k slabemu. Tudi to grdo razvado je treba izkoreniniti.

Pod to poglavje, o čemur smo pisali v tem članku, spada tudi pravica županstev, izdajati n r a v s t v e n a s p r i č e v a l a (spričevala o lepem vedenju — Sittenzeugnisse).

Za ta spričevala se dobe itak tiskani vzorci, toraj ni potrebno navajati, kako naj se sestavljajo. F. K.

Nov vinski zakon.

Dne 12. aprila 1907 je sprejela poslanska zbornica nov vinski zakon, ki je bil dne 30. septembra od cesarja potrjen in je stopil že dne 30. novembra 1907 v veljavo.

Ta zakon (postava) je namenjen v prvi vrsti v korist vinogradnikom, ker se ima ž njim popolnoma odpraviti prodaja umetnih ali pa ponarejenih vin. Postava predpisuje pa tudi celo precej natanko, kako se sme z vinom ravnati in kaj se sme ž njim delati, ne da bi se mu oporekala pristnost in ne da bi dotičnika zadela kazen. Že iz tega vzroka mora tudi vsak vinogradnik in tudi vsak gostilničar postaviti dobro poznati Ker je pa besedilo postave zlasti v slovenskem jeziku vsled slabe prestave težko razumljivo, namenil se je podpisani, da to postavo cenjenim čitateljem „Občinske Uprave“ bolj priprosto tolmači in navede vse, kar jim je treba vedeti in znati. — Nov vinski zakon se naslanja na postavo o živilih. Vsled tega ostanejo določila zakona o živilih, poleg onega vinskega zakona, v veljavi tudi za vino. — Nov vinski zakon varuje pred vsem naravno vino, vinski mošt in vinsko drozgo.

V smislu zakona je: vinska drozga, sveže zmečkano (zmleto) grozdje. Sok iz svežega grozdja je vinski mošt, in pijača, ki je nastala vsled kipenja vinskega mošta ali pa vinske drozge je vino. Po določilu vinskega zakona ne spadajo vina iz raznega sadja, sladu in medu, pa tudi ne lekarniško pripravljene pijače, ki jih vrhovna zdravstvena oblast prizna za zdravilna vina. Te se smejo tudi nadalje izdelovati in pod pravim imenom prodajati.

Pač pa veljajo določila tega zakona za sladka peneča in dišeča vina, čeprav so za njih pripravo dovoljene nekatere izjeme. Za ponarejanje vina ter mošta se po novem vinskem zakonu ne smatra in kaznjiva niso naslednja dejanja:

a) Vsa opravila umnega kletarstva, ki imajo namen napraviti mošt ali vino bolj čisto ali bolj trpežno,

čeprav se pridene mala množina zdravju neškodnih tvarin in ne nad 10 odstotkov špirta (1 / špirta na 100 l vina.) Tu se misli na čiščenje vina z mehanično (vsled svoje teže) delujočimi čistili, dalje na pretakanje, filtriranje, žvepljenje, prekipevanje, posvečenje z ogljikovo kislino in odbarvanje vina z lesnim ali kostnim ogljem.

b) Mešanje vina z vinom ali vinskim moštom (cepljenje, zalivanje itd.).

c) Zmanjšanje kisline s pomočjo čistega (oborjenega ogljikovokislega apna, ki je tudi znano pod imenom mramorjevega praška ali plavljene krede.)

d) Zdravljenje obolelega vina z največ 1 gram vinske kisline ali z največ 5 g natrijevega bisulfita na 1 hl vina.

e) Barvanje vina s pomočjo tropin črnega grozdja ali pa s karamelom (praženim sladkorjem).

Dalje je po novi vinski postavi dovoljeno v gotovih slučajih dodati tudi vinu ali moštu sladkor, in sicer le čisti pesni ali trstni sladkor, zlasti kadar se gre za zboljšanje kakega nizkega (slabega) mošta ali vina n. pr. ob slabih letinah, ali pa če je vsled kake ujme (toče, slane, peronospore) ostalo grozdje kislo. V takem slučaju je treba prositi politično oblast prve stopnje (okrajno glavarstvo) za dovoljenje. V prošnji, katero ni treba kolekovati, se mora povedati: 1. zakaj se misli vinu ali moštu sladkor dodati, 2. kakšen sladkor se namerava primešati, 3. koliko vina ali mošta se namerava osladiti in 4. kdaj se to namerava izvršiti.

Če je v kakem okolišu vsled kakšne ujme sploh treba mošt sladiti, potem ni treba, da bi vsak posameznik prosil za dovoljenje, ampak dovoljenje lahko izprosi za vse vinogradnike županstvo, ali kako strokovno (kmetijsko) društvo. Ako le posameznika zadene taka nesreča (ujma), prosi seveda sam, ampak resničnost tega mora županstvo v prošnji potrditi. Na podlagi takih prošenj izda potem okrajno glavarstvo ali pa — če se gre za več okrajev — deželna vlada dovoljenje, da se sme mošt v tem okolišu v času od začetka trgatve do konca meseca novembra sladiti. Najpozneje 15. decembra istega leta mora pa vsak vinogradnik občinskemu uradu naznaniti, koliko mošta je osladil. To naznanilo (zaznamek) pošlje županstvo okrajnemu glavarstvu in okrajno glavarstvo kletarskemu nadzorniku.

Kdor brez dovoljenja politične oblasti dodane vinu ali moštu sladkor, ali pa kdor tako vino ali mošt prodaja, vedoč, da je bil sladkor brez dovoljenja primešan, tega mora politična oblast prve stopnje kaznovati z denarno globo do 1000 K in z zaporom do enega meseca.

Vendarle se tudi tak mošt ali vino, kateremu je bil z dovoljenjem politične oblasti dodan sladkor, ne sme prodajati pod imenom p r i s t n o, n a r a v n o, i z v i r n o vino ali mošt in sploh ne pod kakim označenjem, po katerem mora kupec soditi, da ni bilo nič primešano. — Tako ravnanje bi se v smislu §§ 11 in

12 zakona o živilih smatralo kot goljufivo označenje, ki se kaznuje z zaporom od 3 dni do 3 mesecev in še lahko z denarno globo od 10—1000 K.

Po novem vinskem zakonu je prepovedano in je smatrati za ponarejanje vina v smislu §§ 11 in 12 zakona o živilih, ako kdo z vinom drugače ravna ali mu kaj drugega primeša, kar ni postavno dovoljeno. Zlasti je pa postavno prepovedano, vinu ali moštu dodati drugačen, kakor čist pesni ali trstni sladkor, ali pa primešati sledečih snovi: sušenega sadja (rozini), fig, rožičev, rastlin in rastlinskih delov, ki vsebujejo sladkor, ali izvlečkov iz njih, umetnih sladkih snovi, kakor saharina, dulcina itd., glicerina, škrobne sladkorja, nečistega špirta, tamarind in izdelkov vsake vrste iz tamarind, sadnega vina ali sadnega mošta, gume in snovi, ki povečajo ekstrakt, dišečih snovi, esenc, ostankov od izdelovanja konjaka, barvil, kislin, kislih snovi, raztopnega galuna, soli, barijevih, stroncijevih in magnezijevih spojin, mavca, borove kisline, boraksa, salicilne kisline, formaldehida, raztopnih spojin fluorja in sploh zmesi, ki vsebujejo katero teh snovi.

Dalje je prepovedano izdelovati na prodaj, v prodaj ponujati ali celo prodajati:

1. vinu podobne ali z vinom mešane pijače (razen vin iz sadja, slada, medu in zdravilnih vin, ki so iz postave izvzeta), to so:

a) petijot (tropinšnica), t. j. pijača, ki se naredi z izluženjem bodisi že pokipelih ali pa še ne pokipelih tropin s kakim dodatkom ali brez dodatka (navadno z oslajeno vodo);

b) stanjšano (razmnoženo) vino, to je pijača, narejena iz mošta ali vina, ki se mu je dodala voda bodisi brez dodatka ali pa z dodatkom (navadno sladkorjem);

c) drožno vino, to je iz droži na sličen način narejena pijača, kakor se dela petijot iz tropin;

d) zmesi vina s pijačami, ki imajo v sebi vino, ali pa s sadnim moštom, jagodnim vinom, z medico, sladnim vinom ali s kakimi drugimi, vinu podobnimi pijačami;

e) zmesi, ki so po svoji sestavi namenjene za napravo kake vinu podobne pijače, torej raznih esenc, praškov za izdelovanje domače pijače itd.!

Kdor ravna proti tej prepovedi, ta zakrivi prestop, ki se kaznuje po § 10 zakona o živilih (zapor od 3 dni do 3 mesecev in — denarna kazen od 10 do 1000 kron) ter §§ 20 do 23 istega zakona (blago se — na stroške kaznovanega — zapleni in uniči itd.).

Petijot (tropinšnica), to je pijača, ki se naredi iz tropin s pomočjo vode in (ali brez) sladkorja je dovoljeno delati le za domačo porabo, torej za družino, posle, uslužbenca. Vendar-le je pa dolžnost vsacega, ki petijot napravi, naznaniti to do 31. januarja vsacega leta pristojnemu županstvu in povedati množino izdelanega petijota in število oseb, za katere je bil izdelan, pri čemur se je ozirati na morebitno spre-

membo v teku leta. Županstva morajo dotične znamenke poslati do 15. febr. vsakega leta pristojnemu okrajnemu glavarstvu in ta pošlje prepis istih kletarskemu nadzorniku.

Posoda, v katerih se petijot izdeluje ali v kateri je spravljen, mora biti na spodnji strani označena z razločnim, neizbrisljivim, ležečim križem (X) in s primernim napisom, pod katerim je taka pijača v kraju znana.

Po § 10 nove postave mora vsakdo, ki ima vinski klet, hram ali druge prostore, kjer vino za prodajo izdeluje, kjer z vinom ravna, ali pa kjer se vino v prodaj ponuja ali prodaja na vidnem mestu, tako, da ga lahko vsak bere, nabiti razločno tiskan ponatis § 2 do 12 te postave, in sicer v jeziku, ki je v deželi navaden. Ta ponatis (tablo) je treba v dobrem stanju držati.

Iz tega je razvideti, da mora vsak vinogradnik, ki vino prodaja, v vsakem hramu ali kleti, kjer se vino za prodajo prideluje (grozdje mesti, preša, mošt kipi), ali kjer vino leži, eno tako tablo imeti. Gostilničar mora pa imeti eno tablo v kleti in eno v gostilniški sobi.

Kdor ne upošteva določila glede tabel ali pa glede priglasenja in označenja petijota, tega okrajno glavarstvo kaznuje z globo do 200 K, ali pa z zaporom do 14 dni.

To so najvažnejša določila novega vinskega zakona in tozadevnih ministrskih naredb glede navadnih (namiznih in buteljskih) vin. Dasi ima to za naše kraje manj pomena, hočem omeniti še to, kaj določa postava glede sladkih, penečih in dišečih vin.

Sladka (desertna) vina so na pr. vipavski pikolit, tokajec, šeri, malaga, itd., ki so po večini izdelana iz napol suhega (ovelega) grozdja. Peneče vino imenujemo pri nas navadno — šampanjec. Dišeča vina so pa taka, katerim se dodene kakih dišečih ali zdravilnih rož. Tako vino je na primer pri nas znani pelinovec.

O teh vinih pravi postava:

1. Da se sme z njimi ravno tako ravnati, kakor z drugimi vini.

2. Sladkim vinom se lahko, ne da bi bilo treba za dovoljenje prositi, dodene čistega navadnega sladkorja, ali pa rozin, ali pa sladkorja in alkohola (čistega špirta, konjaka itd.) da končni izdelek nima več kot 22,5% alkohola.

3. Dišečim vinom se poleg tega lahko dodene onih primesij, ki jih je treba, da se doseže nameravani okus.

4. Penečim vinom se lahko dodenejo tudi one primesi, ki jih je treba, da se doseže primerna kisloba in dišava, čeprav so te snovi za navadna vina po tej postavi prepovedane.

Prepovedano pa je prodajati taka sladka vina pod imenom pristna, naravna ali izvirna vina, pri katerih izdelovanju se je porabilo več kakor 1% špirta, ali pa, če se je rabilo v to svrhu suho grozdje (cibebe,

rozine). Ravnotako se ne sme prodajati dišeče ali začinjeno vino pod kakim imenom, ki ga ne da kot takega spoznati.

Kdor pa hoče sladka, peneča ali dišeča vina za prodajo izdelovati, mora to naznaniti politični oblasti prve stopnje (okrajnemu glavarstvu oz. magistratu) in označiti one prostore, kjer vino izdeluje, spravlja ali pa prodaja.

V svrhu nadziranja in izvrševanja nove vinske postave bodo imenovani posebni zapriseženi, strokovno izobraženi kletarski (kletni) nadzorniki, ki bodo imeli dolžnost tuintam uradno pregledovati kleti in shrambe vinogradnikov, gostilničarjev in vinskih trgovcev, in njih kupčijske, oziroma gostilniške prostore ne samo po dnevu, ampak — če je treba — zlasti pa, če se sumi, da se tam dela, tudi ponoči.

Kletarski nadzorniki so s svojo uradno prisego zavezani, vse to, kar jim je lastnik kleti proglasil za tajno, v tajnosti obdržati, le morebitne nepostavnosti morajo takoj naznaniti jim predpostavljeni oblasti.

B. Skalicky,

c. kr. vinarški nadzornik v Rudolfovem.

Vprašanja in odgovori.

54. Gospod F. K. na B.

Vprašanje: Posestnik A. bi rad zaradi predrage krme odprodal par glav goveje živine. Ker je pa tudi cena živine padla, bi rad za božične praznike dva vola doma dal zaklati in potem bi meso razprodal. Seveda bi dal tudi živino in meso po predpisih ogledati. Na ta način bi on več dobil za svojo žival, na drugi strani pa bi ljudstvo imelo cenejše meso. Ali je to dopustno?

Odgovor:

Ne! Po postavnem pregledu živine in mesa bi smel sicer posestnik A. dati pobiti goveda po kakem mesarju. Sam ne sme pobijati, ker bi s tem posegal v mesarsko obrt in bi bil zaradi prestopka zoper obrtni red lahko kaznovan. Potem, ko bi bilo meso že razrezano in žival čisto razdeljena in očiščena, bi smel posestnik A. sicer meso prodajati, če bi imel obrtni list za prodajo z mešanim blagom, drugače ne.

Poskusite si pomagati na sledeči način:

Posestnik A. naj najame mesarja, da mu žival pobije in raztelesi ter razreže. Tako razrezano meso naj da prodajati A. v kaki trgovini z mešanim blagom ali pa naj sam prijavi obrt za prodajo mesa. Obrt za prodajo mesa je — prosta obrt — in ne bo težko dobiti obrtni list. —

55. Gospod F. Š. na V.

Vprašanje: Ali je mogoče, da bi pri volitvi občinskega odbora kaka oseba dvakrat glasovala, če je na pr. posestnik in obrtnik ali če ima dve posestvi?

Odgovor:

Ne! Kdor ima v eni občini posestvo in obrt, se mu ima obojni davek sešteti in po seštetem davku se določiti, v katerem razredu dotičnik voli. Voliti pa sme od vsega svojega davka, naj bo še tako raznovrsten v eni in isti občini samo enkrat. Isto velja tudi če ima kdo dve ali več posestev.

56. Gospod F. Š. na V.

Vprašanje: Ali sme voliti tak posestnik, ki je pred volitvijo prodal svoje posestvo in tudi kupcu prepustil plačilo davka od dne kupne pogodbe naprej?

Odgovor:

Če je bil posestnik pravomočno sprejet v volilni imenik, tedaj sme voliti tudi, če je posestvo prodal pred volitvijo in prepustil davek kupcu.

Ako je pa prodal posestvo pred sestavo volilnih imenikov, potem pride v pretres vprašanje, če je v d. tičnem letu prodajalec že kaj davka plačal ali ne. Če je že davek plačal — ni treba, da bi bil ves davek že odrajal, dovolj je, če ga je štel vsaj nekaj — tedaj se ga mora sprejeti v volilni imenik. Če pa ni od predpisanega davka ničesar plačal, nego vse prepustil v plačilo svojemu kupcu, tedaj ne sme priti v volilni imenik in tudi ne sme voliti.

57. Gospod F. Š. na V.

Vprašanje: Katere poti si sme računati občinski predstojnik razven svoje letne županske plače?

Odgovor:

Županu, kakor tudi vsem občinskim zastopnikom gre odškodnina oziroma povračilo za vse gotove izdatke, ki so jih imeli za občinske opravke. Če je torej kaka pot županu povzročila gotove izdatke, si sme za to zaračunati povračilo. Za pota, kjer mu pa ni treba ničesar izdati, pa mu ne gre nikako povračilo.

58. Gospod F. Š. na V.

Vprašanje: Ali si sme okrajna bolniška blagajna zaračunati vsakokratno poštino, ko mi pošilja plačilni listek, ker ima vendar porto pavšaliran?

Odgovor:

Pod besedo »pavšal« se razume enkratno odpravnino ali enkratno odplačilo namesto vsakega posameznega. Pavšaliran porto je tedaj porto, ki ga plača okrajna bolniška blagajna z enim določenim zneskom za kak gotovi čas, namesto da bi vsako pismo posebej frankirala. Okrajna bolniška blagajna torej plača poštnemu erarju porto, a ne od vsakega pisma posebej, ampak — pavšalno. Zato sme tudi računati za vsak plačilni listek poštino.

59. Županstvo D.

Vprašanje: Pri tukajšnjem županstvu se je zglašil ogrski podanik, ki je bil tukaj rojen leta 1868. Izrekel je željo, da bi bil rad v tukajšno občino pristojen. Pripravljen je plačati tudi primerno takso za sprejem. Stanoval je v zadnjem času delj časa izven občine. Oženjen je, brez otrok in ima precej visoko pokojnino. Se-li sme sprejeti?

Odgovor:

Da! Toda paziti morate, da se pri tem pravilno ravirate. Vi ga ne smete v občinsko zavezo sprejeti, dokler ni avstrijski državlján. Vi boste morali v občinsko-odborniški seji najprej skleniti, »da se mu zasigura sprejem v občinsko zavezo za slučaj, če pridobi avstrijsko državljanstvo«.

Potem se bo moral obrniti na deželno vladu in oskrbeti precej jako nerodnih in dolgotrajnih korakov, predno bo dobil avstrijsko državljanstvo. Ko Vam bo predložil od deželne vlade sklep, da se mu podeli avstr. državljanska pravica, tedaj še-le ga boste smeli sprejeti v občinsko zavezo.

Pristojbino seveda Vam naj plača že za zasiguranje sprejema.

60. Županstvo D.

Vprašanje: Primeri se večkrat, da pusti južna železnica po občinskem tajniku kako stvar oklicati, a noče plačati za oklic navadne pristojbine 1 krono 40 vin.

Ali se sme zahtevati od železnice, da plača to pristojbino?

O d g o v o r :

Sprva pripomnimo, da je v takih krajih kakor pri Vas, kjer se oklicuje v istem kraju, kjer je sedež županstva, ne sme za razglas več računati kot 1 K (zakon od 3. dec. 1868 št. 17 dež. zak.).

Po § 4. ravno navedenega zakona ste upravičeni pristojbino za razglas terjati od železnice predno se razglas izvrši. Če železnica noče plačati, niste primorani razglasiti.

Lahko pa zahtevate pristojbino tudi po opravljenem razglasu in lahko prosite okrajno glavarstvo, da Vam jo izterja s politično eksekucijo.

61. Ž u p a n s t v o D.

V p r a š a n j e : Naš občinski zastop se je sestajal doslej iz 24 odbornikov, ki so bili vsi izvoljeni iz cele občine. Iz podobčin nismo volili, čeravno imamo v občini 4 take podobčine. Okrajno glavarstvo nam je pa sedaj naročilo, da se morajo iz podobčin voliti 4 odborniki. Koliko odbornikov moramo voliti sedaj iz cele občine? Vseh volilcev je 714.

O d g o v o r :

Po § 13. kranjskega občinskega reda mora občina, ki ima 601 do 1000 volilcev izvoliti 24 odbornikov. Od teh je najprej odšteti one iz podobčin. V Vašem slučaju jih ostane potem še 20. Teh 20 bi bilo treba voliti iz treh razredov. Ker se pa število 20 ne da razdeliti na tri enake dele, se prišteje še enega, tako da jih boste volili iz razredov 21 in sicer v vsakem razredu po 7. Vreaga skupaj boste tedaj imeli 25 izvoljenih odbornikov, 4 iz podobčin, 21 iz razredov.

92. Ž u p a n s t v o D.

V p r a š a n j e : V naši občini je večja tovarna. Večkrat se primerijo slučajji, da je županu treba iti na kak komisijski ogled k stavbi tovarne. Ali je dolžan župan se vdeležiti stavbene komisije zastopnik ali si sme kaj zaračunati?

O d g o v o r :

Župan si sme za svojo osebo le tedaj kaj zaračunati, če je bila njegova udeležba pri komisiji zvezana s kakimi gotovimi izdatki sicer si ne sme ničesar zaračunati, kakor to razvidite iz § 25, obč. reda.

63. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Naša občina ima štiri podobčine in je po § 21. volilnega reda vsaka izmed teh podobčin zase voleč razdelek. Volilcev je 900. Pri tolikem številu volilcev pa se volitve nikakor ne završe v enem dnevu, zato bi rado županstvo odredilo tako, da bi volili samo trije razredi brez podobčin in sicer III. razred prvi dan, II. in I. razred pa drugi dan, vsak razred po 9 odbornikov in 4 namestnike. Če pa bi volile prvi dan podobčine in III. razred, drugi dan pa II. in I. razred, bi morali volilci II. in I. razreda priti oba dneva k volitvi, kar je gotovo mučno zanje. Ali sme županstvo to storiti? Kam naj se obrne za dovoljenje?

O d g o v o r :

To je popolnoma nedopustno in ker je proti jasnim določilom zakona Vam tega nihče ne more dovoliti. Kdor hoče izvrševati svojo volilno pravico v podobčinah in v svojem razredu, bo pač moral priti dvakrat na volišče.

64. Ž u p n i u r a d v Š.

V p r a š a n j e : Ali lahko določi župan sam lokal, v katerem se voli?

O d g o v o r :

Da, ker pravi § 18. volilnega reda, da župan določi v oklicu, kam naj volilci pridejo oddajati glasove.

65. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Glasovi po volitvi so že seštet, ko se oglasi volilec, ki je zamudil ob pravem času priti. Ali mu sme komisija dovoliti, da odda svoj glas?

O d g o v o r :

§ 27. volilnega reda za Kranjsko pravi: »Ko vsi n a v z o č i volilci posameznega volečega razdelka doglasujejo, naj predsednik volilne komisije razglasi, da je k o n e c g l a s o v a n j a«. Iz tega jasnega besedila zakona razvidite, kedaj je konec glasovanja in kedaj ne sme nihče več voliti. Če so vsi n a v z o č i oddali svoje glasove, se ne sme nikogar zamudnih več pustiti glasovati.

66. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Ali sme voliti mož za svojo ženo, od katere je sodno ločen?

O d g o v o r :

Ne drugače, kakor če mu žena da pooblastilo, kajti § 4 št. 1 volilnega reda pravi, da za ženo voli nje mož, le če sta v zakonski skupnosti. Dva ločena zakonska pa nista v zakonski skupnosti.

67. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Ali sme dati mož pooblastilo, da kdo drugi voli namesto njega za njegovo ženo, če mož sam v občini ne stanuje?

O d g o v o r :

Za poročeno ženo, ki od svojega moža ni sodno ločena, ne sme nihče drugi voliti kot njen mož. Le-ta pa ne sme nikomur dati svojega postavnega pooblastila, tudi če je zadržan, sam priti k volitvi.

68. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Sme-li vdova pooblastiti preklicati in koga drugega pooblastiti?

O d g o v o r :

Vsakdo sme volilno pooblastilo pred glasovanjem preklicati in pooblastiti koga drugega.

69. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Ali imata definitiven učitelj in učiteljica pravico voliti tudi če sta še nedoletna in nista izpolnila 24. leta?

O d g o v o r :

Da! Zbog svoje službe pridobi vsak učitelj pa tudi drug javen uradnik pravico s a m o s t o j n o izvrševati volilno pravico, čeravno še ni polnoleten. Isto velja o učiteljicah.

70. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Ali lahko voli varuh za mladoletnega volilca tudi proti njegovi volji?

O d g o v o r :

Da! Če bi se moral varuh ravnati po volji svojega varovanca, potem varuha sploh treba ni.

71. Ž u p a n s t v o Š.

V p r a š a n j e : Sme-li župnik voliti sam (osebno) za vse cerkvene podružnice, kot predsednik posojilnice, kot predsednik krajnega šolskega sveta itd.? Ali sme torej imeti ozir. izvrševati 6 do 10 glasov?

O d g o v o r :

Kot pravilo velja, da sme vsakdo glasovati kolikor-krat treba, če izvršuje volilno pravico kot postavni zastopnik, samo enkrat pa, če jo izvršuje kot pooblaščenec.

V zadnjem času so se nekatere politične oblasti postavile na stališče, da voli župnik za cerkveno premoženje le kot pooblaščenec in da mu morajo ključarji dati pooblastilo. V tem slučaju sme voliti samo za eno podružnico, za druge podružnice pa drugi pooblaščenec.

Tudi kot načelnik Vaše posojilnice glasuje župnik kot pooblaščenec. Dobro bo, če načelstvo koga drugega pooblasti za volitev, da bodo glasovi sigurni.

72. Županstvo Š.

Vprašanje: Ali lahko voli volilec, ki je v volilnem imeniku vpisan, pa v resnici nima volilne pravice, a je v imeniku ostal, ker ga ni nihče izreklamiral?

Odgovor:

Kdor je v imeniku kot volilec vpisan, sme voliti, čeravno sicer nima volilne pravice.

73. Županstvo Š.

Vprašanje: Ali sme voliti oseba, ki ima volilno pravico, pa se iz katerega si bodi vzroka ni vpisala v imenik?

Odgovor:

Kdor ni v imenik sprejet, ne sme voliti, čeravno bi imel sicer volilno pravico.

74. Županstvo G.

Vprašanje: Kdo ima pravico voliti pri občinskih volitvah na davek, ki ga plačuje v občini železniški erar? —

Odgovor:

Pravi volilec je seveda železniški erar sam, ki pa po svoji upravi določi pooblaščenca kogar hoče. Po navadi se pooblasti v to kak uradnik železnice.

V volilni imenik morate seveda vpisati kot volilca železniški erar sam, — kakor je vpisan v davčnih seznamkih.

75. Županstvo O.

Vprašanje: Ali sme župnik cerkovnika definitivno nastavit?

Odgovor:

Vsak uslužbenec se lahko definitivno nastavi, zato je tudi cerkovnik. Služba je definitivna tedaj, če se gospodar zaveže, da uslužbenca ne bo odpustil drugače, kakor iz postavnih ali kakih posebno dogovorjenih vzrokov. Tudi definitivno nastavljenega cerkovnika sme župnik odsloviti, če mu je dal za odslovice kak postaven vzrok, če je bil n. pr. cerkovnik v službi nezvest, če je kaj poneveril, če se je pregrešil zoper pokorščino nasproti župniku, če je župnika občutljivo žalil itd.

Lahko si pa župnik pri definitivnem nastavljenju cerkovnika izgovori druge vzroke za odpustitev iz službe tako na pr., da se ne sme cerkovnik pregrešiti zoper predpise cerkvenega prava, ki med drugim tudi prepoveduje, da se ne sme dušnega pastirja tirati zaradi kakih žalitev pred posvetno, ampak le — pred cerkveno sodišče itd.

76. Županstvo O.

Vprašanje: Ali sme župnik proti volji občanov ustanoviti novo mežnarijo, čeravno imamo pri cerkvi posestnika, ki od pamtikeva opravlja cerkovniško službo proti mali odškodnini in bi jo še opravljal, če se ne bi bila sprla z župnikom? Nova mežnarija bo povzročala mnogo nepotrebnih stroškov, zoper katere se župljani upirajo.

Odgovor:

Ne boste se mogli uspešno protiviti novi mežnariji ozir. ustanovitvi prave cerkovniške službe, kajti ta stvar spada pač v prosto presojo pristojnih cerkvenih in političnih oblasti. Če doslej niste imeli pravega cerkovnika ozir. če je dotični posestnik opravljal cerkovniško službo iz tradicionalne prijaznosti, a je sedaj noče več opravljati zaradi spora ali nesporazuma z župnikom, sledi iz tega jasno, da še niste doslej imeli pravega cerkovnika. Župnik pa mora na vsak način imeti svojega cerkovnika, ki mu opravlja službo kot pravi uslužbenec, in pri katerem ni nakazan samo na njegovo dobro voljo. Če naj bi razmere ostale pri Vas kakor so, tedaj bi imel župnik cerkovnika samo tedaj, ko bi bil dotični posestnik dobre volje, če bi se mu pa zdelo se z župnikom spreti, bi pa

posestnik opustil opravljanje cerkovniških poslov in župnik bi moral biti brez cerkovnika.

Iz tega razvidite, da se bo morala ustanoviti na zahtevo župnikovo prava cerkovniška služba.

Seveda bi bilo bolje, če bi se dosedanji cerkovnik mogel z župnikom sporazumeti, ker bi se tako župljanom marsikaj lahko prihranilo.

77. Gospod M. P. v A.

Vprašanje: Kočar A. si je izposodil od sosed B. pred več leti 52 gl. Čez nekaj časa mu jih je vrnil. Pozneje si je izposodil v malih zneskih še 35 gl. Od teh 35 gl. je tudi redno plačeval obresti. Letos pa je sosed B. tožil kočarja A., da mu je dolžan še celih 85 gl. Sodnik je dal tožniku C. prisego, da mu A. navedenih 52 gl. še ni vrnil. Ker je B. v resnici prisegel, je bil A. obsojen v plačilo celih 85 gl. s stroški vred. Kočar A. je skozi in skozi pošten človek in mu je vrjeti, da je v resnici vrnil 52 gl. Sedaj bi pa rad tožil sosed B. zaradi krive prisege. Ker sta pa bila ob času, ko je sosedu vrnil 52 gl. sama brez prič, mu sodnik ovadbe noče sprejeti. Kako bi se moglo temu ubogemu človeku, ki mu je bila zaradi dolga kočarija prodana, pomagati?

Odgovor:

Bo šlo težko, ker si stojita izpoved proti izpovedbi. Kočar A. bi moral sodišču dokazati ali vsaj verjetno izkazati, zakaj sosedu B. ne gre vera. Mogoče se da to doseči s tem, da A. dokaže, da je B-u. plačeval obresti vedno le od 35 gl. in ne od 85 ozir. 87 gl. Če to dokaže, potem bo tudi dokazano, da je bil B-u. samo 35 gl. dolžan, ker nihče ne bo verjel, da je B. sprejemal od kočarja obresti samo od 35 gl., če bi mu bil le-ta v resnici dolžan 85 gl.

Druzega Vam ne moremo svetovati.

78. Gospod M. A. v L.

Vprašanje: Državnozborni poslanci dobivajo po 20 kron dnevnic (dijet). Prosim pojasnila, če dobijo tudi deželnozborni poslanci dijete v tej višini? Ali jih dobijo tudi, če niso pri sejah navzoči?

Odgovor:

Tudi deželnozborni poslanci dobivajo ob času zasedanja dešelnega zbora dijete, in sicer poslanci iz Ljubljane po 6 K, poslanci od zunaj pa po 10 K na dan.

Dijete dobijo deželnozborni poslanci le tedaj, če v resnici svoje poslanske dolžnosti izpolnjujejo s tem, da se vdeležujejo sej. Da se ve, kedaj se je kak poslanec začel vdeleževati sej, razpoložijo v zbornici poseben imenik, v katerega se mora vsak poslanec ob začetku zasedanja vpisati.

Če ima poslanec dopust, ne dobi dijet, enako tudi ne, če se sej ne vdeležuje. Če se pa sej ne more udeleževati zaradi bolezni, dobi vseeno dijete.

79. Gospod M. A. v L.

Vprašanje: Prosim, kateri so na Kranjskem volilni okraji in koliko poslancev volijo?

Odgovor:

En volilni okraj tvorijo vsi veleposestniki s Kranjskega. Ti volijo 10 poslancev.

Mesta in trgi imajo 7 volilnih okrajev, in sicer:

1. Ljubljana
2. Idrija
3. Kranj, Škofja Loka;
4. Tržič, Radovljica, Kamnik
5. Postojna, Vrhnika, Lož;
6. Novo Mesto, Višnja Gora, Črnomelj, Metlika, Kostanjevica, Krško;
7. Kočevje, Ribnica.

Vsak izmed mestnih in tržkih volilnih okrajev voli po enega poslanca.

Kmečke občine imajo 10 volilnih okrajev, in sicer se ti razdelijo po sledečih skupinah sodnih okrajev:

1. Ljubljana, Vrhnika;
2. Kamnik, Brdo;
3. Kranj, Tržič, Škofja Loka;
4. Radovljica, Kranjska Gora;
5. Postojna, Logatec, Senožeče, Lož, Ilirska Bistrica, Cerknica;
6. Vipava, Idrija;
7. Novo Mesto, Kostanjevica, Krško;
8. Trebnje, Zatična, Žužemperk, Mokronog, Litija, Radeče;
9. Kočevje, Ribnica, Velike Lašče;
10. Črnomelj, Metlika.

Okraji, naštetih pod 2, 4, 6, 7 in 10 volijo po enega poslanca; okraji pod 1, 3, 5 in 9 po dva poslance in okraj pod 8 pa tri poslance.

Samostojen volilni okraj ali pravzaprav volilno skupino tvori še trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani, ki voli dva poslance.

Razne vesti.

Deželnozborske volitve na Kranjskem se bodo vršile 21. februarja za kmečke občine, 28. februarja za trge in mesta, 6. marca za veleposestvo.

Županstva opozorjajte gostilničarje, vinotržce, kavarnarje in vinogradnike na novi vinski zakon, ki je stopil v veljavo dne 1. decembra m. l. Zlasti opozorjajte da mora imeti vsak gostilničar, vsak vinotržec, vsak kavarnar in vsak pridelovalec vina v vsakem prostoru, kjer vino prodaja ali spravlja, torej v vsaki gostilniški ali kavarniški sobi in v vsaki kleti na vidnem mestu nabit ponatis paragrafov 2. do 14. nove vinske postave. Kdor bi tega ponatisa ne imel, bo kaznovan z globo do 200 K, oziroma do 14 dni zapora.

Narodna avtonomija. Narodno avtonomijo hočejo za poskušnjo vpeljati na Moravskem. Kronovina, v kateri prebivajo kakih 3 milijoni ljudi in kjer divja narodni boj neprenehoma med češkim in nemškim elementom, naj pokaže, kako bi se dalo to načelo izvesti za celo monarhijo. Listi že navajajo razlog za narodno avtonomijo in proti njej, kakor je nameravana za Moravo. „Vaterland“ je proti njej, češ, da narodna avtonomija ne družijo, ampak da ločuje; samo število prepornih točk se zmanjša, boj za občine pa ostane; kako more država, ki nikogar ne sili, da bi se priznal k kakemu gotovemu veroizpovedanju, prisiliti koga, da se prizna k gotovi narodnosti, kajti če se razdeli kronovina v nemški in češki del, so ljudje prisiljeni k dotični narodnosti. Kaj naj počno oni, ki hočejo biti na sredi, ki so „mešane krvi“, kaj uradništvo in častniki, kaj bo zlasti z judi? Vsi ti bi baje smatrali tako silo kot neprijetno breme in kot narodno tlačanstvo. Čehi, ki zahtevajo deželno avtonomijo in nerazdeljivost češkega kraljevstva, niso s temi načrti zadovoljni, pač pa jih tlačijo v javnost nemški radikalci. Z našega slovenskega stališča pa bi tak poskus le pozdravljali, ker bi omajal staro nepremakljivost po zgodovinskih slučajnostih nastalih deželnih mej, ki so nam že toliko škodile v narodnem in političnem življenju.

Davek na avtomobile. Vlada je predložila državnemu zboru načrt zakona o obdavčenju avtomobilov. Glavne določbe so sledeče. Enoletni davek znaša in sicer temeljna taksa za motorna kolesa 10 K, motorna kolesa s sovozom 20 K, za avtomobile z ne več kot 10 konjskimi silami 60 K, ter dodatek 4

K za vsako konjsko silo; za avtomobile od 10 do 25 konjskih sil 75 kruna takse in dodatka po 5 K; od 25 do 45 konjskih sil 100 K takse in dodatka po 7 K; čez 45 konjskih sil 150 K takse in dodatka po 10 K za vsako konjsko silo. Za plinove motorje se določi posebno postopanje pri merjenju konjskih sil, za električne avtomobile se plača le 100 K temeljne takse. Prosti davka so vozovi, ki služijo požarni brambi, prevozu bolnikov, občekoristnim zavodom. Samo polovico plačajo uradniki, zdravniki, inženirji itd., ki rabijo motorne vozove pri izvrševanju svojega poklica; za vozove, ki so določeni osebnemu prometu, ki se izvršuje kot obrt, je plačati le četrtino. Polovico vplačane davčne svote dobe za vzdrževanje cest deželni zakladi onih dežel, v katerih stalno bivajo lastniki avtomobilov, druga polovica pa pripade državnemu zakladu v vzdrževanje cest.

Povišanje davka na spirit. Vlada bode uporabila dohodke iz povišanja davka na spirit za saniranje deželnih financ. Vlada pripravlja zakonski načrt, ki ga spomladi predloži parlamentu. Dandanes znaša davek na kontingentirani spirit po 90 K na en hektoliter ter bode po vladnem načrtu zvišan za 30 do 40 K na 1 hl; tarif na nekontingentirani spirit bode povišan na 244 do 154 K na 1 hl. Sedanje razpetje (razlika) v znesku 20 K med kontingentiranim in nekontingentiranim spiritom bi se zvišalo na škodo industrijalnih tovarov za spirit za 4 K na 1 hl. Po novi ureditvi kontingentiranja se bode industrijalcem kontingent znižal, kmetskim izdelovalcem pa povišal. Danes iznaša množina kontingentiranega spirita 1.017.000 hl na katere bi znašal povišek davka 30 do 40 milijonov kron. Anketa o saniranju deželnih financ, ki bi se bila imela vršiti že novembra, bode še le januarij mesca na Dunaju.

Novomeški mestni proračun. Za leto 1908 so proračunjeni dohodki: Uprava v obče 2530 K. Uprava mestne imovine 43.386 K. Vojaška nastanitev, ceste ulice in trgi 200 K. Zdravstvene in blagotvorne zadeve 4184 K. Šole 1705 K. Nasprotno je pa potreba pokritja: Upravav obče 11.952 K. Uprava mestne imovine 7215 K. Ceste, ulice in trgi 6950 K. Zdravstvene in blagotvorne zadeve 5016 K. Šole 5330 K. Vojaška nastanitev 200 K. Amortizacija in obrestovanje posojil 15.342 K. Skupaj 52.005 K, kateri se pokrijejo iz gori označenih dohodkov skupaj 52.005 K. Zanimivo je mestno premoženje po cenitvi ki se glasi: Poslopja mestne občine 198.000 K. Gozdi 81.500 K. Stavb. parcele, sejmišče travnik 27.620 K. Skupaj po cenitvi 407.120 K, kajero donaša letnih 16.313 K 4 h. Premičnine se cenijo na 4000 K. Tirjatve, zavarovane po dolžnih pismih 460 K. Obligacije papirne rente vinkulirane kot kavcija mestne hranilnice 20.000 K, katere donašajo letno 808 K. Naloženo je na hranilnih knjižicah 21.018 K. 31 h, kar donaša letno 840 K 72 h. Delnice dolenske železnice 28.000 K, kar donaša 560 K. Skupna vrednost mestne imovine znaša po cenitvi poslopij in drugih premičnin ter naloženega kapitala 480.598 K 31 h. Dohodkov od te svote pa donaša letno 18.544 K 76 h. Mestni občinski dolgovi se glase na 357.000 K. Po amortizaciji se je ta svota ali dolg znižal in sedaj obstaja še v resnici za 336.820 K 83 h. V letu 1908 se zniža vsled amortizacije za 2350 K manj. Za obrestovanje in amortizacijo se bode porabilo prihodnje leto 15.342 K, kateri znesek je že upoštevan pri izdatkih, ki se glase skupno, kakor že navedeno, na 52.005 K.